

še v ješeni; večidel o lepem blagem vremenu se bere ... pa ne v listopadu in grudnu ob snegu in severji; kakoršna razlika je v solncu, takošna je tudi v vinu. Grojzd in vino sin je solnca, pa ne snega in severja! Iz Hervatije in Slavonije se pelje vsako leto blizo poldrugi milijon veder vina na Krajnsko, v Istrijo in drugam: izvoznja tolika je imenitna in zasluži, da mu se pozornost skaže; — in ko bi vino naše tudi sama kislica bila, bi vendar zaslužilo omenjeno biti, ker bi, ako za drugo ne, saj dobro bilo za ocet (jesih) ali bi se moglo piti namesto slavnega tistega vina, ki mu na Nemškem pravijo „Dreimännerwein“ (to je tistega vina, pri katerem, ko ga kdo pije, ga morata dva moža deržati, eden pa mu ga v usta vliva). Tolažiti se morejo zazdaj vinorejci naši, da ne bode brez dobička ostal njih trud, — samo zato naj bojo nekoliko marljiviši, da v peljejo bolje ravnanje z moštom o tergatvi in z vinom v hramu (pri nas na Krajnskem verhtega še to, da ne berejo prezgodaj!); one mešarije pa, ki je navadna pri vinskih špekulantih, ne priporočamo nikomur, ker ono preterano in preumetno zgotavljanje — Bog vé — je li ni pokvarjevanje vina?“

Poslovenil vinorejec krajnsk.

Še nekaj o Rojenicah.

(Dalje.)

Tudi tukaj v Varáždinu sem dozdej dobil tri pripovedke, v katerih se Rojenice spominjajo, ki se zraven tega tudi Sujenice imenujejo. Ker bi predolgo bilo vse povesti tako praviti, kakor sem jih slišal, hočem le prav na kratko povedati.

Ženo popadejo iz cerkve gredoč trudi. Skrije se pod nek most in porodi. Precej so prišle tri Rojenice („to su ove babe, koje sudiju 'sako dete, s kakvum smrtjum prejde iz ovoga sveta“). Ena reče: pogubimo ga precej; druga pravi: ne, bomo ga potem, kadar malo odrase, da bode bolj materi za njega žal; tretja pa je rekla: tudi tega ne; ali če ne bo vzel Vilinskega kralja hčere, potem ga ubijemo. I tako je ostalo. Kadar je deček zrasel, gre iskat Vilinskega kralja hčere najpred k meščevi materi in k mescu, potem k solnčevi materi in solncu; solnce mu ne vé povedati in ga pošlje „k buri kobili“ (to je bila bura ili veter) na neki senokoši, kjer mu je bila trava do kolena. Na buro kobilo sede; bura kobila mu reče: ali ne boš padel? pa se strese, in toliko da ni padel, in strese se v drugo in tretje in toliko da je na nji obvisel. Bura kobila reče: to bo meni škodilo, da si skor padel; pa se zaleti in dirja z njim kakor tica pod nebom, da pridreči do dveh stolpov. Stolpa se koj od kobiline sape puha („slapa“) odpreta in tako hitro zapreta, da sta buri kobili nekaj repa odtergala. Zdaj mu reče: vidiš, to mi je škodilo, ker si ti skoraj z mene padel, kadar sem se bila stresla. Z nova zadirja, da pridirjata do Vilinskih gradov. Reče mu, naj gre v grad, ali naj se varuje, da se ne opije in ne pozabi vselej k njej priti, kadar bo noč, da ga ne pogubijo. Gre v grad. Tam so se gostili do terde noči in obetali so mu hčer. Pride noč in dobí izgovor, da gre h kobili, ki so ji donesli sto centov sena. Kobila ga skrije v rep, da ga niso mogli dobiti, ki so ga iskali, pred petelinjim petjem. Po petelinjem petji pa mu niso mogli več škodovati. Drugo noč ga skrije v grive, in toliko, da ga niso dobili, ker jim je je bila baba „veštica“ povedala, da je kobili v grivi. Ali petelini so zapeli, pa mu niso nič več smeli narediti. Zdaj so dali po vsem selu vse peteline poklati. Kobila mu reče priskerbeti si dve jajci, in tretjo noč ga skrije v podkev, in jajci izvali v grivah na vratu, da sta do večera nekoliko zrasla petelinčka. Kadar so ga spet iskali in jim je baba veštica povedala, da je v podkvi, je še mičkino manjkalo, da ga niso dobili. Že so ga hoteli iz podkve potegniti, kar petelinčka v grivi zapojeta, pa mu niso nič več mogli. Zdaj je rekel, naj mu dajo hčer, ali mu

je niso hoteli dati, ker ni tam spal, kjer so mu posteljo pripravili. Ker je vidil, da mu hčere ne dajo, prosi, da bi mu saj dovolili, da bi hčerka k njemu prišla, da jo kušne. To mu dovolijo. Pride hčerka, spne se k njemu, da jo kušne. On jo prime, pa jo potegne k sebi na kobilo in kobila beži kar more. Kralj za njima, in trikrat ju je skor došel ali trikrat sta mu ušla, in ko sta bila za stolpom, vidi kralj, da ne more čez stolpe in reče: zet moj, ne hodi dalje, jaz ne morem dalje; nikar mi hčere ne odpelji, da bi ji jaz nič ne dal. Verže nekako čez stolpe nek pas, ki je bil tak, da, kar je hotel, je dobil. Zdaj se je kralj povernil, on se je buri kobili zahvalil in pasu zapovedal, naj ga domú na njegov dom nese, kjer so napravili velike gosti, da je bilo vsem zadosti. —

(Konec sledí.)

Manj ko kdo išče, več se mu daje.

Serbska narodna pridovodka po Vuku Štef.

Bili so trije bratje in pod milim Bogom niso imeli družega, kakor eno hrušvo drevo. To hruško so varovali zaporedoma. Eden je ostal doma pri hruški, druga dva pa sta šla v dnino. Enkrat Bog pošlje na zemljo angelja, da vidi, kako ti bratje živé, in če se jim slabo godí, da jim dá boljšega živeža. Angelj božji pridši na zemljo se spremeni v berača, gre k bratu, ki je ravno varoval hruško in ga prosi, naj mu daruje eno hruško. On vzame nekaj svojih hrušk in mu jih dá, rekoč: „Tukaj imaš mojih hrušk, od bratinskih ti ne morem dati.“ Angelj se zahvali in odide.

Drugi dan ostane doma drugi brat za čuvaja pod hruško. Zopet pride angelj in ga prosi, naj mu daruje eno hruško. Brat, vzame svojih hrušk in mu jih dá, rekoč: „Tu imaš mojih hrušk, od bratinskih ti ne morem dati.“ Angelj se tudi zahvali in odide.

Ko versta pride na tretjega brata, da ostane domá in hruško varuje, zopet pride angelj in ga prosi za hruško. Tudi ta brat mu izbere svojih hrušk in mu jih ponudi, rekoč: „Tu imaš mojih hrušk, od bratinskih ti ne morem dati.“

Četertega dne se angelj spremeni v meniha, zarano zjutraj pride v hišo, najde doma vse tri brate in jim reče: „Idite z mano; jez vam čem dati boljšega živeža.“

Bratje gredó, nobeden ne čerhne besedice. Pridejo do nekega velikega potoka; zdaj vpraša angelj najstarejšega brata: „Kaj bi ti želel?“ On mu odgovori: „Da se vsa ta voda spremeni v vino in da je moje.“ Angelj s palico prekriža potok, in glej! na mestu vode teče vino; tū se sodi pripravljajo, vino se toči, ljudje delajo, postane tukaj celo selo. Angelj najstarejšega brata sem postavi, rekoč: „Glej, tukaj imaš, česar si želel, zdaj živi!“

Na to sabo vzame dva druga brata in gré z njima dalje. Kmalo dojdejo na neko polje, tu golobje ferfrajo čez polje. Angelj popraša srednjega brata: „Kaj bi ti zdaj rad imel?“ On mu odgovori: „Da so to same ovce in da so moje.“ Angelj božji prekriža polje s palico, in glej! vsi golobje se spremené v ovce; tukaj so tudi hiše, ene žene molzejo čedo, druge mleko prelivajo, ene smetano posnemajo, druge sir delajo, zopet druge maslo kuhajo, in berž je tukaj celo selo. Zdaj reče angelj srednjemu bratu: „Glej! tukaj je vse, česar si želel.“

Angelj vzame potlej najmlajšega brata in gredé z njim čez polje ga vpraša: „Kaj pa bi tebi najljubše bilo?“ Ta mu odgovori: „Jez si družega ne želim, kakor da bi mi Bog dal ženo prave keršanske kervi.“ Na to mu angelj reče: „Tako ženo dobiti, je težko; na vsem svetu poznam samo tri; dvé ste že omožene, ena pa je še deklica, pa jo snubita dva snubača.“

Angelj in mlajši brat gresta dalje in čez dolgo časa prideta v neko mesto, kjer je imel sedež car in njegova hči je bila prave kervi keršanske. Pridši v mesto se podasta berž k caru, da bi snubila deklico. Ko sta pri caru bila, prideta

tudi dva cara snubača in veržeta svoje jabelko na mizo; tudi angelj in brat položita svoje jabelko na stran unih dveh. Ko ju car zagleda, reče vsem okoli stoječim: „Kaj hočemo zdaj: „tu sta cara, ona dva sta proti njima le berača.“ Na to povzame angelj: „Ali veste kaj? Naredimo tako le: Deklica naj vzame tri vinske tertre, naj jih vsadi in naj nameni vsakemu eno, katero koli hoče, in na čigar terti bo jutro grozdje, temu naj se deklica v zakon dá.“

To je bilo vsem prav. Deklica vzame tri tertre in jih vsadi in nameni vsakemu eno. In glej zjutraj je bilo grozdje na terti siromaškega mladenca. Car zdaj ni vedil kaj, in dá hčerko najmlajšemu bratu, brez odloga gredó v cerkev in se poročí. Ko sta bila zaročena, ju angelj pelje v puščavo in ju zapusti tam; živela sta v puščavi leto in dan.

Ko preteče leto, Bog zopet reče angelju: „Pojdi in poglej, kako živé une sirote, in ako jim gré slabo, daj jim boljšega čiveža.“

Angelj pridši na zemljo se zopet spremeni v berača in gre k unemu, ki mu teče potok vina; prosi ga za kozarec vina, ali ta mu ga neče dati rekoč: „Da bi jez vsakemu dajal kozarec vina, bi mi ga kmali zmanjkalo.“ Ko angelj to sliši, prekriža s palico potok in na mesti vina začne teči zopet voda; angelj reče bratu: „To ni za te, pojdi pod hruško in varuj jo.“

Potem se angelj poda od tod in pride k unemu, kteremu so se golobje v ovce spremenili; tega prosi za hlebec sira, on pa mu ga ne dá rekoč: „Da vsakemu ponudim sira, ga kmalo ne bo več.“ Ko angelj božji to sliši, prekriža polje s palico in ovce se premené v golobe, angelj pa srednjemu bratu reče: „To ni za te, pojdi domú in varuj hruško.“

Nazadnje se angelj podá k najmlajšemu bratu gledat, kako živi on. Tje pridši vidi, da ta brat s svojo ženo živi siromaško v mali kočici. Prosi ju, da ga pod streho uzameta in prenočita; ona dva storita to preserčno rada, le prosita ga, da jima ne vzame za zlo, ker mu ne moreta postreči, kakor bi rada. „Siromaki smo“ — mu pravita. Angelj zaverne: „To nič ne dé, zadovoljen sem s tem, kar imata.“ Kaj jima je zdaj storiti? Žita nimata, da bi zamesila dober kruh, mlela sta le skorjo nekega drevesa in iz tega delala kruh. Iz take moke zamesi žena tudi zdaj kruh za gosta, naredí hleb in ga dene v peč, da se speče, potem se razgovarjajo z gostom.

Čez nekoliko časa mož in žena gresta gledat, je li že kruh pečen ali ne, in glej! lep hleb iz prave moke lepo naraščen je bil v peči. Ko to zagledata, povzdigneta roke k Bogu rekoč: Hvala ti, Bog, zdaj zamoreva gostu postreči.“ Potem neseta hleb pred gosta in pred-nj postavita tudi majoliko vode; ali glej, ko začnejo piti, je v majoliki vino. Zdaj angelj kočico prekriža s palico in berž se vse spremeni v carsko poslopje, in tu je vsega dosti.

Potem ju angelj še blagoslovi in se ločí od nju. Srečno sta živela vse svoje dni do smerti. Ivan *).

Narodne pravlice.

Gorica.

Potujoč po samotnej cesti od Celja v Velenje zapaziš čvetertinko ure popred, preden zagledaš celo krasno „Šaleško dolino“, iz ceste med dvema zelenima gričema lépo grajšnico „Gorica“ (nemški Eckenstein) imenovano. Ne dalječ od tod proti severni strani zagledaš pa tudi na višjem hribcu še prostor, kjer je svoje dni „Gorički grad“ bil. Dendenešnji le kar majhne razvaline zivajo v oblake in proti sinjemu planu žalostno, znam minljivosti, molé. Polovica teh razvalin je iz desk ponarejena zavolj romantične lepote, kjer se je zidovje že večidel razsulo. Od dalječ pa se ne pozná, da je razval iz lesá. Peljal me je une dni pot tje. Rad

*) Nam bode drago večkrat kaj.

bi bil kako pravlico v tem gradu zvedel, al ni ga bilo človeka, da bi mi bil svojo radovednost nasitil, kajti starega ni bilo blizo, mladi pa že nič več ne vedó. Res zadnji čas je že, da se naše národne pravlice nabirajo!

Ene dni pozneje pridem k nekemu že precej staremu možu. Poprašam ga, kakor že po navadi, če take ljudi vidim: „Ali mi veste kaj povedati od tote stare grajšine, — tako le od kovega „šaca“ kaj, ali od „strašila“ itd. „Da, — mi odgovorí — jaz bi Vam veliko povedal, pa se ne spominim vsega; tako pa le samo nekaj malega povem.“ Vesel sem bil in čisto zadovoljen tudi s trohico. Naj podam toraj sledeče od njega pozvedene pravlice, morebiti bojo marsikteremu všeč.

1.

Neka ženska, Kerlinka pod Goricoj po imenu, koja še nek živi, je enkrat srabotje za krovce po goričkem zidovji brala; naenkrat zapazi 4 putke pri germovji, koje so po zemlji praskale, in kokotale, kadar so kaj za pozobati našle. Žena jih začne putkati, češ, da bi jih vjela in si domá dobro pečenko napravila. V tem hipu pa vstane hud vihar in jo zapodí izmed razvalin. Črez nekaj časa se vsred nekega vinograda zavé, pa na telesu ni bila poškodovana nikjer.

2.

Neki pastir je okoli zidovja ovce pasel. Pride tudi noter v razvalino in zapazi zelenega možá, da je nekaj kopal. Pastir je menil, da je ta mož kak lovec, ga toraj praša, kaj da tu dela. Zelenjak ga serpo pogleda in gerdo proti njemu zine. Fant se vstraši, in verglo ga je tako dalječ, da sam ni vedel, kje da je.

3.

Neki Jozelj je na Božjega telesa den v razvalini s puško golobov čakal. Bilo mu je že dolgčas; vsede se tedaj na pečino in zadrema. Na to pa pride zeleni mož in ga vseka s drogom po ritniku, da se prebudí. Pošlata se za sedalo in — joj mu! klobaso ošlata! Na to ga pa hud piš po zraku nekam odnese. Ko je to pripovedoval ljudem, mu niso verjeli in so le rekli, da so mu je sanjalo. Pa njegova klobasa je bojda to prigodbo spričovala.

4.

M. Kukušič, ki mi je vse to povedal, kakor sem zapisal, je še pristavil, da je sam enkrat čuda lépo klet polno strašno velikih sodov s sladkim vinčekom napoljenih in mnogo žakljev z dnarmi nasutih memogredoč vidil; ravno tako tudi drugikrat neki ovčar!

V Velenjskem gradu.

Vijanski Janko.

Iz zgodb domačih.

(Nekaj iz francozke vojske.) Ko so bili zadujkrat Francozi na Krajskem, je imel en oddelk na Zagorskih zelnikih ležišče; njihov poveljnik je pa v poštni hiši stanoval. Imel je lepega, velicega psa. — Na tega se je bil Ivančič (vaščán) polakomil, ter ga v bravski hlev zaprè. Ko ga poveljnik pogreší, se razserdi, ter naznani, naj psa z lepo izpusti, kdor ga ima zapertega; če ne, bo huda. Za to se Ivančič ne zmeni. Ko pa drugo povelje oistreje pride, namreč: Naj se pès izpusti, če ne, bom dal vas zapaliti, se vendar udá, misleč, zavolj mene, Bog obvari, da bi vas pogorela, ter psa izpusti, rekoč: Pojdi, kamor ti je drago. Pes naravnost k duhovnu hiti, kjer je bil že večkrat z gospodom svojim; vrata najde odperte in noter smukne; ker je bilo večer, ga ni bil nobeden zapazil. Kmalo pa pride pet vojakov po nekem opravku v farovž, ter se začudijo tù psa najti. Gospod se zagotavlja, da se je pès sedaj noter priklatil, pa mu ne verjamejo. Zvezanega k poveljniku peljejo. Ta ga pa brez usmiljenja k smerti obsodi. Čez tri dni stoji na tičnici (nekemu klanču blizo ceste) trupa vojšakov z duhovnom v sredi.